

6. Cíle výchovy, charakteristika funkce cílů výchovy.

Základy pedagogiky

Doc. PhDr. PaedDr. Kamil JANIŠ, CSc.

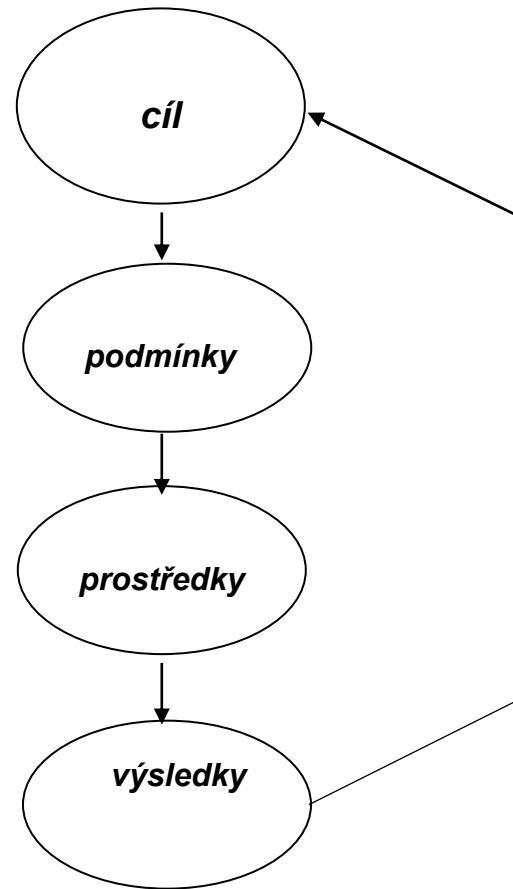
výchovný cíl

– zahrnuje požadavky na osobní rozvoj a společenské požadavky (společenský ideál), je zapotřebí jej připravit a kterého lze v průběhu života dosáhnout (reálnost)

„Jen ty cíle jsou reálné, které jsou splnitelné, které mají prostředky a podmínky k jejich dosahování...“

B. Blížkovský (Systémová pedagogika)

Obecný model výchovného systému (Upraveno podle Kolář – Koťa, 1988)

Teleologie (telos - z řečtiny cíl, účel)

Teleologie - pedagogická disciplína, která se zabývá problematikou výchovných cílů

(Neplést s pojmem teologie !)

Východiska pro stanovení výchovných cílů

naturalistická - zdůrazňuje respektování vrozených dispozic, potřeb jedince, vytváření podmínek pro rozvoj vlastní osobnosti

sociologická - klade důraz na společenskou situaci a potřeby společnosti, na přípravu schopného, uvědomělého, kvalifikovaného a prospěšného jedince pro společnost, s cílem odpovědně plnit sociální funkce

kulturní - vycházející z kulturních hodnot dané společnosti, z nutnosti jejich osvojení, zachování a dalšího rozvíjení, zdůraznění mravní a estetické báze výchovného procesu

futurologická - opírající se o prognózy vývoje společnosti a orientaci výchovných záměrů na charakter a potřeby života v budoucnosti

Podmíněnost cílů výchovy

V ČR jsou cíle výchovy podmíněny:

- Ústavou České republiky (16.12.1989)
- Listinou základních práv a svobod
- Úmluvou o právech dítěte
(Valné shromáždění OSN – 20. 11. 1989)
- školský zákon

STRUKTURA HIERARCHIE CÍLŮ

ideál (globální cíl)

parciální cíle (dílčí cíle)

individuální cíl (etapové, operační cíle)

Lidská práva a svobody

- Svoboda končí tam, kde začínají práva a svobody druhého člověka.
- Povinnost **respektovat a zachovávat** práva a svobody druhých lidí.
- V každé společnosti existují **zákony** - usnadňují život lidem v ní žijícím a zároveň je chrání.
- Nad dodržováním zákonů dohlíží **stát** (porušení – sankce).
- Určitými pravidly je Desatero božích přikázání v Bibli
- Z každého **práva** vyplývají zároveň **povinnosti**.
- Základní lidská práva jsou lidem známa, přesto je porušují.

Ústave z Deklarace lidských práv

1. Všichni lidé se rodí svobodní a sobě rovni co do důstojnosti a práv.
2. Všichni mají stejná práva navzdory rozdílnostem, např. rasy, barvy kůže, pohlaví, náboženství
3. Každý má právo na život, svobodu a osobní bezpečnost.
5. Nikdo nesmí být podrobován mučení nebo krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení.
6. Každý má právo na stejné zacházení podle zákona a před zákonem.
7. Všichni si jsou před zákonem rovni a mají právo na stejnou zákonnou ochranu.
8. Každý má právo na účinnou právní pomoc, nejsou-li jeho práva respektována..
12. Nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, rodiny, domova nebo korespondence, ani útokům na svou čest a pověst.
13. Každý má právo se volně pohybovat a svobodně si volit bydliště uvnitř určitého státu.

Všeobecné deklarace lidských **povinností**:

1. Každá osoba má povinnost jednat se všemi lidmi lidsky.
2. Nikdo nesmí podporovat nelidské jednání jakéhokoliv druhu.
3. Každý člověk je povinen podporovat dobro a bránit zlu za všech okolností.
4. Nečiň druhým to, co nechceš, aby jiní činili tobě.
5. Nikdo nemá právo druhého zraňovat, mučit nebo zabíjet.
6. Spory mezi státy, skupinami nebo jednotlivci mají být řešeny bez násilí.

DĚTSKÁ PRÁVA

- Dítě jako každá lidská bytost má svou hodnotu, důstojnost a základní práva.
- Vzhledem ke svému tělesnému i duševnímu vývoji, bezbrannosti a zranitelnosti **potřebuje zvláštní péči**, pomoc, ochranu, porozumění a lásku.
- **Dětská práva se vztahují bez výjimky na každé dítě i nezletilou mládež ve věku 0 -18 let.**

ÚMLUVA O PRÁVECH DÍTĚTE

Úmluva je založena na čtyřech základních pilířích :

- **Právo na přežití** – zaručuje zachování života a uspokojování základních potřeb dítěte
- **Právo na rozvoj** – týká se harmonického rozvoje dítěte včetně práva na vzdělání, na volný čas, ale i práva na svobodu myšlení a vyznání
- **Právo na ochranu** – chrání dítě před násilím, všemi druhy zneužívání a zanedbávání
- **Právo na účast** – dítěti může vyjádřit svůj názor ve všech záležitostech, které se ho týkají

Úmluva o právech dítěte

- Úmluva přijata OSN v roce **1989**
- první obecně závazná právní norma, která se týká výhradně práv dítěte
- Česká republika je Úmluvou vázána od roku **1993**
- preambule Úmluvy:

„Dítě musí vyrůstat v rodinném prostředí, v atmosféře štěstí, lásky a porozumění.

Zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí (čl. 3).

Funkce výchovných cílů

- orientační a anticipační
- motivační a stimulační
- realizační
- regulační

Cíle anticipační a adaptační

- **antipační**

aktivity, situace, podmínky s kterými se může setkat jedinec v

budoucnosti

- **adaptační**

přizpůsobení se jedince stávajícím podmínkám